

Asia: VN/17928/2024

Hallituksen esitysluonnos perusopetuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Onko teillä lausuttavaa esityksen 29 pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

Kehitysvammaisten Tukiliitto kiittää lausuntopyyntöä. Arvioimme esitysluonnosta kohderyhmiemme oppilaiden eli kehitysvammaisten ja vastaavaa tukea (esim. autismin vuoksi) tarvitsevien oppilaiden ja heidän oikeuksiensa näkökulmasta.

Mikäli POL 29 §:ään tehdään puhelimia tai muita mobiililaitteita koskeva lisäys, säännöksessä tulee mainita, että puhelimen käyttö on opettajan tai rehtorin luvalla sallittua myös silloin, kun oppilas tarvitsee älylaitetta vammasta aiheutuvan toimintarajoitteensa vuoksi. Vammaisen oppilas voi tarvita älylaitetta hyvin monenlaisiin vammasta aiheutuviin perusteltuihin tarkoituksiin. Kehitysvammaisen tai esimerkiksi autistinen oppilas voi tarvita laitetta esimerkiksi kommunikaation välineenä, oppimisen tukena, keskittymisen ylläpitämiseen tai toiminnanohjaukseen. Vamma saattaa edellyttää myös mahdollisuutta suoraan yhteydenpitoon huoltajan ja/tai lapsen kanssa työskentelevien sosiaali- tai terveydenhuollon ammattilaisten kanssa mobiililaitetta hyödyntäen. Erilaisia perusteltuja vammaisuudesta johtuvia tarpeita käyttää älylaitetta koulussa tulisi esimerkinomaisesti myös kuvata säännöksen perusteluissa.

29.1 § voitaisiin edellä todettu huomioiden muotoilla esimerkiksi näin: Oppilas ei saa käyttää puhelinta tai muuta mobiililaitetta oppitunnin aikana lukuun ottamatta niiden käyttöä opettajan luvalla oppimistarkoitukseen taikka rehtorin tai opettajan luvalla henkilökohtaiseen terveydenhoitoon TAIKKA OPPILAAN TOIMINTARAJOITTEESTA AIHEUTUVAAN TARPEESEEN. Lisäystä edellyttävät jo Suomea sitova YK:n vammaissopimus ja sen mukaiset mm. vammaisten lasten yhdenvertaisuuteen sekä inklusiiviseen koulutukseen liittyvät velvoitteet, jotka esityksessä tulisi huomioida. Vamman vuoksi tarvittavan mobiililaitteen käytön salliminen ei saa jäädä vain esimerkiksi vammaissopimuksen ja yhdenvertaisuuslain edellyttämään kohtuullisen mukauttamisen veloitteeseen vetoamiseen, vaan asia tulee ottaa nimenomaisesti perusopetuslakiin perusteluineen.

Myös silloin, kun älylaitteen käyttö on oppilaalle tämän vammasta aiheutuvan toimintarajoitteen vuoksi tarpeen, lupa laitteen käyttöön tulisi terveydenhoidon osalta ehdotetuvin tavoin antaa esimerkiksi koko lukuvuoden ajaksi. Tämä tulee mainita lain perusteluissa. Tarvetta arvioitaessa tulee huomioida lapsen ja huoltajien näkemysten lisäksi tarvittaessa lapsen kanssa työskentelevien ammattilaisten näkemyksiä.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 36 d pykälään koskien puhelimia ja muita mobiililaitteita?

-

Onko teillä muita huomioita puhelimia ja muita mobiililaitteita koskeviin ehdotuksiin?

Esitysluonnoksessa todetaan, että lasten ja nuorten mielipiteitä puhelimen ja muun mobiililaitteen käytöstä tullaan kuulemaan Motiva Oy:n toteuttamalla kuulemisella marraskuussa 2024. Tässä yhteydessä tai tarvittaessa erikseen tulee selvittää myös eri tavoin vammaisten lasten näkemyksiä YK:n vammaisyleissopimuksen 4.3 artiklan osallistamisvelvoitteen mukaisesti: vammaisia henkilöitä koskevista päätöksentekoprosesseissa sopimuspuolten tulee neuvotella tiiviisti vammaisten henkilöiden kanssa ja aktiivisesti osallistaa heidät, mukaan lukien vammaiset lapset, heitä edustavien järjestöjen kautta.

Erillisen sääntelyn tarpeen osalta toteamme, että lienee mahdollista, että puhelinten ja muiden mobiililaitteiden opetusta tai oppimista häiritsevään käyttämiseen voitaisiin jo puuttua POL 36 d §:n nojalla pitkälti samaan tapaan kuin ehdotetulla sääntelylläkin. Joka tapauksessa kohderyhmiemme oppilaille rauhallinen opiskeluympäristö on tyypillisesti erityisen tärkeä.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 41 a-d ja 42 d pykäliin koskien aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa?

Tukiliitto kannattaa muutosta, joka antaisi aluehallintovirastolle oikeuden ottaa myös oma-aloitteisesti tutkittavaksi, onko opetuksen järjestäjä järjestänyt perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen perusopetuslain ja sen nojalla annettujen normien mukaisesti. Tukiliitto kannattaa myös sitä, että perusopetuslakiin lisätään säännös sanktioista, jotka ovat aluehallintoviraston käytettävissä tilanteessa, jossa opetusta ei ole järjestetty normien mukaisesti.

Onko teillä muita huomioita aluehallintovirastojen laillisuusvalvontaa koskeviin ehdotuksiin?

Aluehallintovirastoille on tärkeää varata riittävät resurssit oma-aloitteisen laillisuusvalvonnan toteuttamiseksi, jotta se voi olla vaikuttavaa.

Onko teillä lausuttavaa esityksen 2 pykälään koskien liikunnallisen elämäntavan lisäämistä esi- ja perusopetuksen tavoitteisiin?

-

Onko teillä muita huomioita liikunnallista elämäntapaa koskevaan ehdotukseen?

Esitysluonnoksessa (s. 20) todetaan, että “[l]iikunnallisen elämäntavan vahvistamisessa on keskeistä luoda mahdollisimman tasa-arvoiset ja yhdenvertaiset liikkumisen mahdollisuudet osana esiopetuksen ja koulujen toimintakulttuuria. Muun muassa erilaiset liikkumisen rajoitteet tulee huomioida. Näin voidaan tosiasiaassa edistää kaikkien lasten ja oppilaiden liikunnallista elämäntapaa.”

Esityksessä tulisi huomattavasti konkreettisemmin kuvata sitä, miten eri tavoin vammaisten lasten mahdollisuudet liikkua ja olla osana koulun liikkuvaa toimintakulttuuria varmistetaan. Tukiliitto huomauttaa, että erilaisten liikkumisen, ml. liikuntaan ja urheiluun liittyvien apuvälineiden saamisessa on jo nykyään paljon haasteita – samoin kuin esimerkiksi tarpeenmukaisten avustajaresurssien saamisessa oppilaan käyttöön.

Kun liikunnallista elämäntapaa koskevan ehdotuksen toteuttamiselle ei ole varattu lisärahoitusta, herää perusteltu huoli siitä, pääsevätkö vammaiset lapset osallisiksi liikunnallisesta elämäntavasta osana perusopetusta esimerkiksi siten, että heille järjestetään osallistumisen edellyttämä yksilöllisen tarpeenmukainen tuki.

Tukiliitto huomauttaa lisäksi, että esitysluonnos ei sisällä varsinaista vammaisvaikutusten arviointia.

Onko teillä lausuttavaa perusopetuslain säädöshuoltoa koskeviin ehdotuksiin?

-

Voit jättää kommentit lausuntoon myös liitteenä

[Hallituksen esitysluonnos perusopetuslain muuttamisesta_Kehitysvammaisten Tukiliiton lausuntotiivistelmä.docx](#)

Salisma Tanja
Kehitysvammaisten Tukiliitto ry